

Med največje pridobitve zavoda za rehabilitacijo invalidov v zadnjem času sodi prav gotovo nov bazen z vsemi spremljajočimi prostori za izvajanje hidroterapije po najnovejših znanstvenih izsledkih. Značilnost bazena je ta, da je v njem stalno higiensko in biološko neoporečna voda, ki jo čistijo posebne naprave in ozonski dezinfektorji.

Foto: T. Bratok

ZAVOD ZA REHABILITACIJO INVALIDOV

25 let zavoda in 60 let tehnične ortopedije

Vrsta uspehov, zlasti na področju znanstvenega in raziskovalnega dela, kjer so z nekaterimi izvirnimi rešitvami dosegli svetovni sloves

Ob koncu aprila je republiški Zavod za rehabilitacijo invalidov slavil petindvajset let obstoja in dela, tehnična ortopedija na Slovenskem pa že polnih šestdeset let.

Začetki sistematične rehabilitacije invalidov segajo že v leto 1947, ko sta bila v Ljubljani ustanovljena šola za fizioterapevte, v Kamniku pa dom za invalidno mladino. Po prizadevanjih akademika dr. Bogdana Breclja, je bil z odločbo izvršnega sveta ljudske skupščine LRS, 25. januarja 1954 ustanovljen zavod za rehabilitacijo invalidov kot osrednja republiška ustanova. Že takrat si je zavod postavil štiri temeljne naloge: izvajati ter usmerja-

ti rehabilitacijo fizičnih invalidov v republiki, izvajati medicinsko in profesionalno rehabilitacijo, razvijati pedagoško dejavnost za kadre, ki se ukvarjajo z rehabilitacijo in naposled razvijati in poglobljati znanstveno raziskovalno dejavnost na tem področju.

V svojem petindvajsetletnem razvoju in delu je zavod dosegel zavidljive uspehe, dasiravno njegovo delo ni bilo vselej poznano širši javnosti. Na področju znanstvenega in raziskovalnega dela si je s svojimi izvirnimi elektrostimulacijskimi rešitvami in aparati pridobil svetovni sloves. V letu 1957 se je zgodila še druga važna stvar: tesneje so začeli sodelo-

vati z ortopedskim podjetjem Soča in v letu 1964 se je Soča priključila zavodu.

Razvoj družbe v smeri samoupravljanja ter vse večja obolevost in invalidnost zaradi poškodb funkcij lokomotorne aparata so narekovali preoblikovanje zavoda v delovno organizacijo s štirimi tozdi: inštitut za rehabilitacijo in fizikalno medicino, bolnišnica, Soča-ortopedija, Soča-oprema in delovno skupnost skupnih služb, v kateri združuje delo skupaj 432 delavcev.

Glede na omenjene dejavnosti je naš zavod edinstvena ustanova v državi pa tudi Evropi, saj se ne ukvarja zgolj s fizikalno rehabilitacijo, temveč dosti širše - invalide skuša usposobiti za samostojno življenje tako v psihosocialnem, kot v delovnem smislu. Nikakor pa ne gre prezreti pedagoškega in znanstvenega dela, ki so mu ves čas posvečali največjo pozornost, saj brez obeh dejavnosti tudi kompleksna rehabilitacija, zlasti, pa njena modernizacija in razvoj ne bi bila mogoča.

Ob doseganju uspešnem razvoju zavoda kaže povedati tudi nekaj besed o pripravah njihovega srednjeročnega plana do leta 1985. Tako so v smernicah zapisali, da bodo med prednostne naloge uvrstili združevanje dela in sredstev z drugimi podobnimi delovnimi organizacijami v republiki in se z njimi skušali samoupravno organizirati v sestavljeno organizacijo združenega dela. Še naprej bodo poglobljali in razvijali doktrino na področju rehabilitacije, izdelali pristope za nekatere oblike invalidnosti in poškodb v Sloveniji ob tesnem sodelovanju z ostalimi specializiranimi ustanovami. Posebno pozornost v naslednjih petih letih bodo posvetili proizvodnji protetičnih pripomočkov in naprav na osnovi najsodobnejših znanstvenih odkritij in to z domačimi materiali ter domačo tehnologijo, ki je, vsaj na področju elektrostimulacije, že sedaj na svetovni ravni. Pri tem bodo posebej pazili, da bodo ob koncu planskega obdobja izvozili vsaj tretjino svojega specializiranega proizvodnega programa. Skrbeli bodo za povečanje strokovne in kvalifikacijske ravni svojih delavcev, vse do vrhunskih razvijalcev in konstruktorjev. Mimo tega se bodo po informacijski plati uveljavili v širšem jugoslovanskem prostoru z ustanovitvijo jugoslovanskega indok centra za rehabilitacijo invalidov.

Ena od želja delavcev zavoda je, da bi se bolj kot dosedaj odprli navzven proti javnosti, in da bi se občani, pa tudi družbenopolitični dejavniki, bolj seznanili z njihovim delom, prizadevanji in razvojnimi usmeritvami.

TADEJ BRATOK

IZ POROČILA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA

76 pogodb s kooperanti

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je pripravil poročilo o svojem delu v preteklem letu, ki ga bodo obravnavali tudi na prihodnji seji predsedstva občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

V uvodu pa tole: Družbeni pravobranilec samoupravljanja naše občine je v letu 1979 obravnaval kar 739 zaštev. Od tega jih je največ s področja samoupravnega organiziranja združenega dela ter medsebojnih delovnih razmerij, sledijo nepravilnosti pri pridobivanju in delitvi dohodka in osebne dohodka, pa stanovanjska razmerja in kršitve družbene lastnine.

V našem zapisu se bomo tokrat ustavili ob tistem delu poročila, ki govori o problematiki zaposlovanja delavcev pri nosilcih samostojnega osebne dela ali kooperantih. Ta problematika je zelo aktualna, saj se prav v odnosih kooperant - delavec pojavlja največ najbolj grobih kršitev delavčevih pravic in samoupravljanja.

V zvezi s tem je družbeni pravobranilec samoupravljanja v okviru svojih zakonskih pooblastil, v decembru pozval delavske svete tozdi in enovitih delovnih organizacij, da v določenih rokih zadožijo pristojne organe za izdelavo izčrpnih poročil o dejavnosti ozd na osnovi sklenjenih pogodb s kooperanti v lanskem letu. Poudarja je vsebovala še poziv za odločitev, naj preizkusijo zakonske možnosti za združitev dela z delavci v ozd. Pravobranilec je zahteval strokovno pravo podatkov, ki naj bi dali odgovore na vprašanja o številu pogodb, o številu delavcev, dejansko zaposlenih pri kooperantih, o vsebini kooperantskih pogodb, o organizaciji varstva pri delu in temu podobno.

Od osemnajstih pozvanih ozd, se je do trenutka, ko to pišemo odzvalo na pobudo šestnajst ozd.

Šest jih lani ni sklepalo pogodb z zasebnimi kooperanti. Glede ostalih pa je pravobranilec ugotovil, da je v poslovnem letu 1979 osem bežigraskih ozd sklenilo šestinsedemdeset pogodb s samostojnimi nosilci osebne dela, ki jih je bilo dvainsedemdeset. Večina kooperantov, dobra polovica je bila iz drugih republik, ostali so bili s področja Slovenije, le dve pa sta bili obrtno-nabavni zadruzi. Za sedaj še ni podatkov, koliko delavcev, ki so delali preko kooperantov, je dejansko opravljalo svoje storitve v lanskem letu. Nekaj je že jasno: hudo sta šepala varstvo pri delu in socialno zavarovanje delavcev. Na podlagi teh in še nekaterih drugih podatkov

je prišel družbeni pravobranilec samoupravljanja do zaključka, da je delež ozd v bežigraski občini, katerih dejavnost je odvisna od realizacije kooperantskih pogodb relativno nizka in v danem obsegu ne zahteva posebnih družbenih omejitev. Res pa je, da zakonodaja s področja varstva pri delu prešibko zavezuje obe pogodbeni stranki, zlasti ozd. To so poudarili tudi nekateri delavski sveti. Prav tako so v ozd pozdravili organizirano obliko nadzora ustreznosti obrtnih dovoljenj in števila delavcev, ki jih zaposluje posamezen kooperant.

Poleg naštetega pa bo treba nedvomno oceniti ustreznost oblik izvajanja družbenega dogovora o minimalnih standardih, ki je največkrat predmet hudih kršitev s strani ozd.

T. B.

Nagrajeni reševalci prvomajske križanke

Komisija, v kateri so bili: Irena Lavrič, Ladka Mandelj in Martina Vučemilo, je izžrebala 5 nagrajencev, ki so pravilno rešili prvomajsko nagradno križanko.

Izžrebani so bili:

- Barbara Karlin, dijakinja, Verovškova 45
- Mara Končar, gospodinja, Koroška 24/II
- Bojan Muršič, učenec, Ul. Pohorkega bataljona 7
- Peter Ogrinc, učenec, Glavarjeva 45
- Marija Šlibar, upokojenka, Šarhova 34/II

Nagrajencem smo denar - po 200 dinarjev - poslali po pošti. Do določenega roka je na naš naslov prišlo 389 rešitev.

Pravilna rešitev:

Vodoravno: PSICA, GOLOTA, ROVAR, OČALAR, VDIRANJE, ANT, OE, GAMSOVKA, BLAGOVNICA, OAZA, ORESTES, PRVI MAJ, OISE, PREKLAR, PAVČEK, KOMENTATORICA, ŠAPICE, NT, STANE KREGAR, BELILEC, CO, ARKADA, POZA, GR, SKAT, BAR, VOL, AL, INNSBRUCK, IRA, EBEN, EON, ITALCI, VILICAR, RING, CLARK, AO, GVATEMALA, IDOL, ALTANA, FZ, VEZ, OONA, SK, RAD, ELEKTRIKA, AKABA, ROLETA, RV, OMEJ, OSVOBODILNA, ZETA, FLINTA, ATEZEM, MONOM, RUDI, ISKALEC, OMARE, OPEHARJENKA, ATILA, POP, NON, LIMITE, ANILIN, STAROSTA, JNA, OREST, KATO, KATMANDU, NASADILLO, ID, ANTE, NODIER, RECENZIJA, KIH, LISCA, MATILDA.

iz delovnih organizacij

AUTOCOMMERCE

Pred desetimi leti je Autocommerce na Stomatološki kliniki v Ljubljani ustanovil lastno zobno ambulanto. Od tedaj pa do danes je zobozdravstvena ekipa naredila 4360 zalivk, 500 zdravljenj zob, 450 ekstrakcij, 700 prevlek, 230 protez in 185 mostičev.

LESNINA

Planinsko društvo Lesnina je imelo štiri letni občni zbor. Na njem so med drugim potrdili predlog upravnega odbora, da prevzamejo pokroviteljstvo nad planinsko kočjo pod Kočno in Grintavcem, katero upravlja PD Jezersko.

TERMIKA

V tozdu Montaža nameravajo letos napraviti dela na 557.340 kvadratnih metrih v vrednosti 381.240.000 dinarjev. To so podatki za dela v Jugoslaviji, brez dela v tujini, zajemajo pa vse enote: Ljubljana, Split, Sarajevo, Prištino in oddele kooperacije.

GEOLOŠKI ZAVOD

Celotni prihodek Geološkega zavoda je znašal lani 970.000.000 dinarjev, kar je za 35 odstotkov več kot v letu 1978 in 10 odstotkov nad planiranim. Večja od planiranega sta bila tudi dohodek in čisti dohodek.

INSTALCIJA

Lani so izdali 11 rednih in eno izredno številko glasila Monter v mesečni nakladi 680 izvodov. Poleg 327 tekstualnih informacij so objavili še 321 fotoinformacij, skic, in karikatur.

Zaradi popolnejšega obveščanja pa je tajništvo samoupravnih organov razmnožilo tudi več posebnih izdaj v obliki blitena.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

Odprli so že svojo četrto letošnjo razstavo, Tehnika za okolje 1980, ki si jo je ogledal tudi predsednik slovenskega izvršnega sveta dr. Anton Vratuša. Ob zanimivi razstavi je bilo v Ljubljani tudi več posvetov o zaščiti našega okolja.

POTROŠNIŠKI INFORMATIVNI CENTER

V centru se stalno vrste nove zanimive razstave. Pred kratkim so predstavljali opremo za novorojenčke, nato pohištvo delovne organizacije Klana, zdaj pa so pripravili razstavo o vse bolj privlačnem materialu - pluti. Kje vse jo lahko uporabljamo in kako, je pojasnjeno v potrošniškem informativnem centru.

INEX ADRIA AVIOPROMET

Konec leta 1978 so s firmo Douglas podpisali pogodbo o nakupu treh letal DC-9-80. Prvo letalo bodo dobili že septembra letos, preostali pa aprila in maja prihodnje leto. Investicija je zelo pomembna, saj se bo njihov vozni park, ki zdaj šteje sedem letal, bistveno povečal.

NOVI PROSTORI SALUSA

Računalnik nadzoruje skladišča

Iz drogerije s šestimi delavci so prerasli v krepak delovni kolektiv s 70 zaposlenimi

Pred kratkim so v delovni organizaciji Salus proslavljali desetletnico obstoja. Ob tej priložnosti so odprli nove skladiščne in poslovne prostore na Kamniški ulici, v nekdanjih prostorih Tube. V krajši slovesnosti so številni gostje in delavci z enominutnim molkom počastili spomin na tovariša Tita, nakar je spregovoril direktor Smiljan Vranjek. Najprej je obudil spomin na tovariša Tita in poudaril njegove neprecenljive zasluge pri razvoju samoupravljanja.

V nadaljevanju je opisal razvojno pot Salusa, ki je leta 1969 pričel z najetimi sredstvi in v najetih prostorih svoje delo z vsega skupaj šestimi delavci. Tedaj so jih kot drogerijo pestili vsemogoči problemi, med katerimi niso bili najmanjši tisti, ko so jim obrnile hrbet največje proizvajalke v državi. Z vztrajnim in prizadevnim delom, ob obilici iznajdljivosti, so v desetih letih prerasli v veledrogerijo s 70 zaposlenimi, izredno ugodno bilanco in novimi poslovnimi ter skladiščnimi prostori, ki jih nadzoruje računalnik. V kratkem bodo začeli vkladiščevati še veterinarsko opremo in kemikalije.

Ob otvoritvi se je Smiljan Vranjek prisrčno zahvalil vsem, ki so pripomogli k poslovnim uspehom in adaptaciji nekdanje Tubine stavbe, na prvem mestu izvršnemu svetu občine Bežigrad, ki je pred devetimi meseci, ko so začeli z adaptacijskimi deli, pa tudi prej, pokazal veliko razumevanja in jim ponudil vsestransko pomoč.

TADEJ BRATOK

V PRVEM TRIMESEČJU

Izvoz prednjači pred uvozom

Vrednost realizirane zunanjetrgovinske menjave je bila 848 milijonov dinarjev

Oddelek za gospodarstvo izvršnega sveta je že pripravil analizo zunanjetrgovinske menjave našega gospodarstva v prvih treh mesecih letos. Vrednost realizirane zunanjetrgovinske menjave je v prvem trimesečju znašala 848 milijonov dinarjev, od tega skoraj tri četrte izvoza, kar pomeni visoko pozitiven saldo zunanjetrgovinske menjave.

Bežigrasko gospodarstvo si uspešno prizadeva za uresničitev ambicioznih izvoznih načrtov - v treh mesecih so plan izpolnili skoraj 18 odstotno,

kar pomeni enak delež kot v kvartalu lani, le da je absolutni znesek izvoza letos mnogo višji. Realizacija uvoza pa precej bolj zaostaja za načrtom (9,5 odstotka letošnjega plana), kar je nedvomno posledica vpliva ostrih uvoznih omejitev že od začetka leta.

Posledica ukrepov na področju menjave s tujino je visok zunanjetrgovinski saldo vseh dejavnosti, tudi industrije, ki je v preteklosti vedno več uvažala kot izvažala. Po regionalni strukturi prednjači še naprej izvoz na zahod s štirimi

petinami celotnega realizirane izvoza, še bolj izrazita pa je vezanost na dežele zahoda pri uvozu - kar 87 odstotkov uvoženega blaga in storitev prihaja od tam. V globalu gospodarstva prevladuje izvoz storitev, v uvozu pa je največji delež reprovromateriala, surovin in rezervnih delov.

Podatke je posredovalo 67 organizacij združenega dela, ki proizvajajo blago ali opravljajo storitve za izvoz oziroma uvažajo - ne glede na to, ali uvažajo oziroma izvažajo same ali preko drugih organizacij. Zajete so tudi trgovinske ozd, vendar samo s tistim delom menjave, ki jo opravijo za lastne potrebe.